

140 ÅR AV hästkunskap

Sedan Granngården etablerades 1880 har både hästens roll i våra liv och dess foder utvecklats mycket. Men grunden till en sund mage och goda prestationer har inte förändrats.

TEXT: HEDVIG ANDERSSON FOTO: EMELIE OTTERBECK, ANDERS ROTH

Hästen var länge i första hand ett arbetsdjur, oumbärlig inom jordbruket och utfodrad med gräs, hö och någon form av spannmål. Idag är hästen framför allt förknippad med nöje och fritid. Ridsport är landets näst största ungdomsidrott och travsporten omsätter miljardbelopp varje år. I takt med att hästens användningsområden blivit fler har intresset för foder och hur det påverkar hästens prestation växt.

– Jordbrukens hästar fick beta och ibland kunde man lägga till lite extra energi. För ungefär 300 år sedan började man tävla, framför allt inom kapplopp där man ville ha snabba hästar som fullblodshästar eller liknande. Det ställde krav på foder med snabb energi, och havre blev vanligt i hästens foderstat. Men man ägnade sig inte åt någon riktig forskning kring foder, utan provade sig fram och följde hästens reaktion, säger Jim Fielden, hästnäringsexpert hos fodertillverkaren Brogaarden.

Experimenterandet ledde till att man utfodrade hästar med allt från mörk öl till ägg.

– Man förstod att de behövde mer av något och försökte få i dem järn, protein och B-vitamin på olika sätt, förklarar Jim Fielden.

Det är egentligen först på 1960-talet när uppfödning och tävlingsprestationer blir viktigare som man på allvar börjar intressera sig för hästens näringsbehov. Forskningen leder till att man börjar få en bra bild av hur hästens matsmältningssystem fungerar. Numera vet man mycket om hur olika näringsämnen påverkar hästen. Idag finns också goda möjligheter att få i hästen alla de vitaminer och mineraler som den behöver utan att hålla i den öl. Jim Fielden tycker dock

att man ska låta sig inspireras av den enkelhet som präglade det sena 1800-talets foderstater.

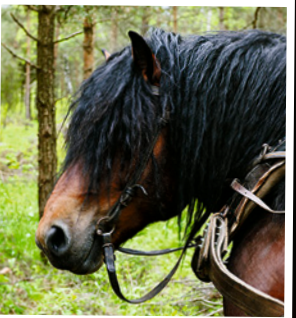
– Hästen ska äta mestadels fiber, och det får den genom gräs och hö. Med gräs och hö av bra kvalitet kommer man långt. Sedan kan man titta på vilka vitaminer och mineraler man eventuellt behöver lägga till. Vitaminer och mineraler innehåller mycket antioxidanter och genom att se till att de är under kontroll gör du en stor insats för hästens välbefinnande. Titta sedan på hur mycket extra energi hästen behöver och lägg till kraftfoder om det är nödvändigt.

Idag vet vi att det finns två typer av energi, långsam energi som hästen får i sig genom fibrer och fett, och snabb energi som kommer från kolhydrater. Ett vanligt problem är att hästar får ett för stort energitillskott.

– Ta dressyrhästar till exempel, de galopperar bara några minuter i taget och behöver inte en massa snabb energi. Trots det ger vi dem mycket kraftfoder. Det kan leda till att de blir känsliga och svåra att kontrollera. Problem med temperamentet beror ofta på för mycket kolhydrater. Man behöver tänka på vad hästen ska användas till när man bestämmer hur man ska utfodra den, konstaterar Jim Fielden.

För mycket kolhydrater kan också orsaka magsyra, magsår, kolik och andra matsmältningsproblem. För mycket magsyra kan i sin tur påverka muskelfunktionen. Mängden energi behöver därför anpassas efter hästens arbetsbelastning, och det kan vara bra att ta hjälp av en foderexpert för att hitta rätt nivå.

– Jäst är, tillsammans med vitamin E och mineralen selen, en väldigt kraftfull antioxidant

1880

användes hästen framför allt i jordbruket och utfodrades med gräs, hö och havre – en basdiet som än idag ligger till grund för en sund mage och goda prestationer.

TRISS I TIPS

FODERSTATEN

Tänk på foderstaten som en pyramid. Fyll botten med gräs och hö. Genom att analysera kvaliteten på grovfodret vet du hur långt upp i pyramiden du kommit.

VITAMINER

Lägg till de vitaminer och mineraler som saknas.

KRAFTFODER

Utifrån hästens prestation lägger du till energi i form av kraftfoder. Tänk på att för mycket kraftfoder kan leda till problem med matsmältning och temperament.

1. Hästfoder Build Up Conditioning, 20 kg, Dodson & Horrell
2. Hästfoder Muscle Up, 20 kg, Krafft
3. Hästfoder Original Fiber, 20 kg, Granngården
4. Hästfoder Betfiber Mash Elit, 20 kg, Granngården
5. Fodertillskott Vimal B-vitamin, 1000 ml, Trikem
6. Fodertillskott Glukosamin Plus MSM, 900 g, NAF
7. Fodertillskott Linfröolja, 1 l, Emin
8. Selentillskott Selo-E, 900 g, Eclipse Biofarmab
9. Saltsten Häst, 10 kg, Granngården

Jim Fielden, hästnäringsexpert hos fodertillverkaren Brogaarden.

som kan lösa många magproblem. Men för mycket vitaminer och mineraler kan vara skadligt. Genom forskning vet vi hur olika ingredienser absorberas, så vi lägger till vitaminer och mineraler som absorberas effektivt i rätt del av matsmältningssystemet.

Zink är antiinflammatoriskt, men det är viktigt att järn, koppar och zink är i balans. Därför ska man inte bara lägga till en av dessa. Om gräset som hästen betar har låga kalciumnivåer kan det vara bra att lägga till lite kalcium. Jim Fielden rekommenderar att prova olika lösningar och se hur hästen reagerar. En häst med matt päls kan till exempel behöva mer B-vitamin medan sprickor i hovarna kan tyda på proteinbrist. Han varnar för att många produkter på marknaden inte är vetenskapligt beprövade.

– Om man läser innehållsförteckningen förstår man snabbt att produkten aldrig kan ha den effekt

som utlovas. Ibland möter jag hästägare som har alla möjliga problem med hästens hälsa. Då ber jag dem visa vad hästen äter, och många har något som liknar ett medicinskåp med olika preparat. Jag brukar råda dem att under en månad bara ge hö och någon form av energi, ofta är problemet löst efter det. Då är vi tillbaka till hur man utfodrade för 140 år sedan.

Ridskolestart

Klar luft och höstsol, doften av stall och nyputsat läder – tiden är inne för ridskolestart. Snart är det dags att sitta upp, men först är det viktigt att se till att utrustningen fortfarande sitter bra och skyddar som den ska. Hjälmens ska sitta bekvämt, utan att röra sig och utan att klämma. Säkerhetsvästen ska sitta så att den täcker det nedersta revbenet fram och svanskotan bak. Behöver du nya stövlar, eller räcker det med rengöring och putsning? Temperaturen kryper nu neråt och ett par ordentliga ridhandskar och varma strumpor är att rekommendera. Nu börjar äntligen en ny termin!

Mer om ridskolestarten på grannliv.se

